

Н.В. Циганова, канд. екон. наук, доц., Київський національний торговельно-економічний університет

РЕОРГАНІЗАЦІЯ БАНКІВ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

Однією з найважливіших проблем сучасної української економіки є формування стабільної та конкурентоспроможної банківської системи. Подальше удосконалення банківської системи нерозривно пов'язане із таким процесом, як реорганізація банків шляхом злиття та поглинання. Завдяки цьому можливі зміни на краще структури банківської системи в цілому, вирішення проблем окремих проблемних банків. Реорганізація банків є реальним втіленням таких об'єктивних економічних процесів, як подальший розвиток конкуренції в банківській сфері, концентрація і централізація банківського капіталу.

Оскільки процеси злиття та поглинання банків можуть розглядатися як засіб реструктуризації банківської системи, особливо в кризових умовах, дослідження сутності та економічного механізму цих процесів має не лише теоретичне, а й суттєве практичне значення. Саме тому ми вважали за необхідне на основі вивчення зарубіжної та вітчизняної практики у сфері централізації та концентрації банківського капіталу уточнити сутність та виділити основні форми злиття та поглинання банків, дослідити та узагальнити вплив цих процесів на конкурентне середовище в банківській галузі. Розробка теоретичних та методологічних аспектів зазначеної проблеми дозволить будувати банкам всебічно виважену стратегію реорганізації шляхом злиття та поглинання в умовах консолідації банківського капіталу в Україні.

Зростання власного банківського капіталу може відбуватися на основі як концентрації, так і централізації. Концентрація капіталу означає зростання капіталу банківських установ на основі капіталізації прибутку. Централізація також веде до зростання розмірів банків, проте на основі організаційних змін, зокрема злиття і поглинання.

В економічно розвинених країнах об'єднання компаній шляхом злиття / поглинання (угоди, що включаються до поняття *mergers and acquisitions, M&A*) може відбуватися такими способами: поглинання, злиття, придбання контрольного пакета акцій, придбання активів. Угоди злиття / поглинання можуть носити форму як дружнього поглинання або придбання пакета акцій, так і ворожого, і є результатом конкурентної боротьби. Залежно від цього розрізняють три види стратегії поглинання: дружнє поглинання, вороже поглинання, опортуністичний підхід.

Отже під злиттям / поглинанням банків ми розуміємо процедури, у результаті яких відбувається об'єднання активів окремих банків шляхом або придбання контрольного пакета акцій, або придбання значної частини активів, або об'єднання кількох банків в одну юридичну особу. Як правило, активи переходять під контроль менеджерів, які здатні використовувати їх більш

продуктивно. Тому на так званому ринку контролю за корпораціями відбувається максимізація багатства.

Максимізація вартості є основою стратегії банку в конкурентному середовищі. Адже з точки зору його власників суттєве значення має не лише максимізація прибутку в довгостроковому розумінні, але й зростання вартості самого банку, його активів. В умовах конкуренції у банківській сфері банк має обирати стратегію, яка б сприяла зростанню вартості його акцій, покращанню показників капіталізації. Реалізація стратегії злиття / поглинання надає банкам ряд переваг над конкурентами в маркетинговій та фінансовій сферах.

Оскільки в Україні посилення вимог до капіталізації банків слугуватиме каталізатором банківських злиттів і поглинань, підвищенню ефективності таких угод сприятиме розробка відповідної стратегії, яка передбачатиме здійснення моніторингу ефективності реорганізації протягом усього періоду реалізації стратегії.

Циганова, Н.В. Реорганізація банків як чинник формування конкурентного середовища [Текст] / Н.В. Циганова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (9-10 листопада 2006 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2006. – С. 76-77.